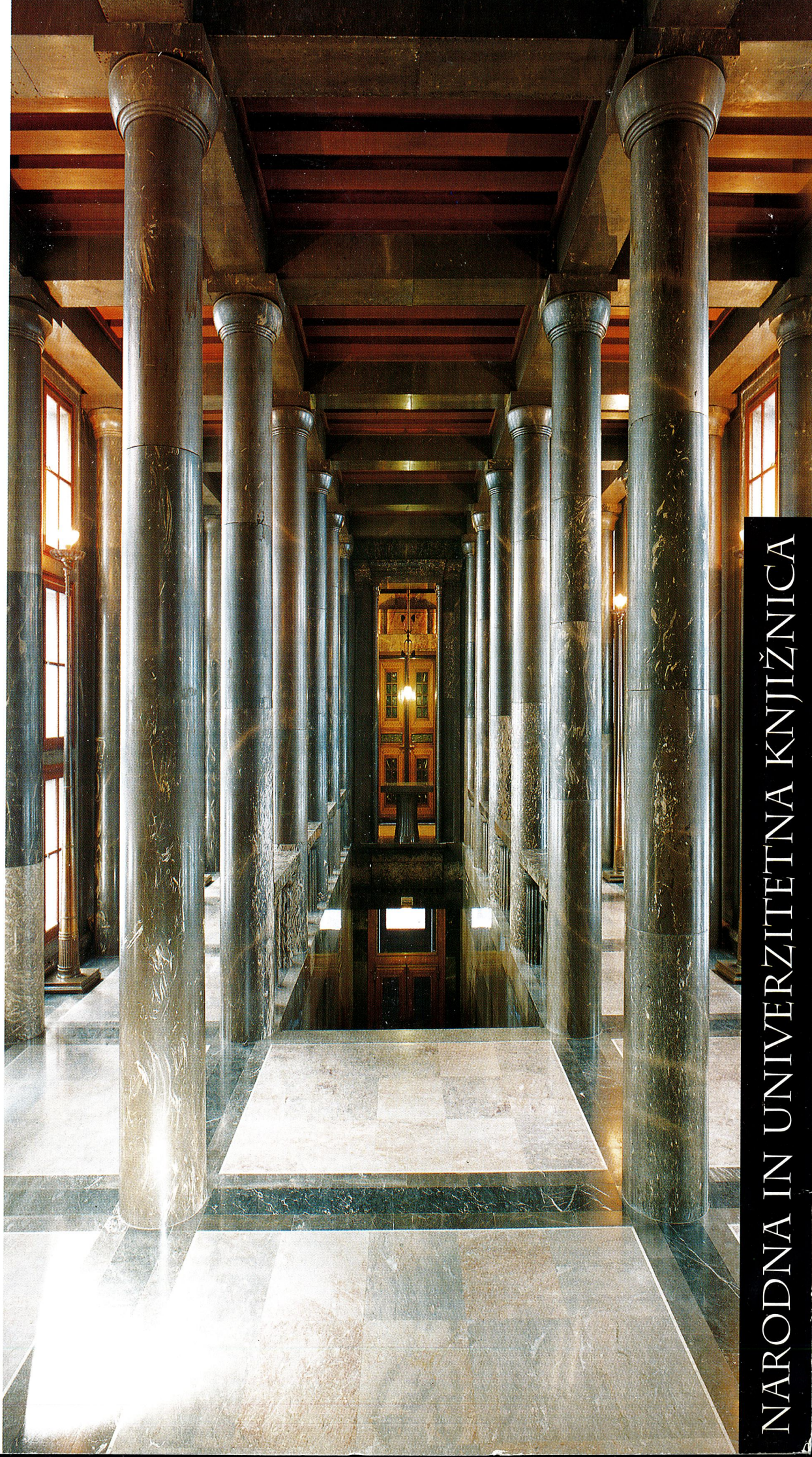

LJUBLJANA, 1999

KNJIŽNICA NOVICE 4

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

LJUBLJANA, APRIL 1999 4

430306

KNJIŽNIČARSKÉ NOVICE

IN MEMORIAM

V SLOVO PROFESORJU JAROSLAVU DOLARJU ravnatelju Narodne in uni- verzitetne knjižnice v letih 1964 – 1976

Profesorja Dolarja, tako smo ga iz spoštovanja imenovali vsi, sem prvič srečala pred dvajsetimi leti. V nabavni oddelek Narodne in univerzitetne knjižnice je redno prihajal na opoldansko kavo. Rad se je pošalil z nami, da si ne zna predstavljati dneva brez naše družbe, brez teh skupnih trenutkov ob kavi. 'To me ohranja mladega', je govoril. In tako je prihajal dan za dnem več kot dvajset let. Postal je del našega omizja, med nami ni bilo razlik v letih, ali statusu. Bili smo sodelavci in prijatelji predvsem po njegovi zaslugi: kajti bil je vitalen, radoveden in vseskozi skromen. Včasih me je njegova skromnost kar motila, saj je imel za seboj veliko uspehov, s katerimi bi se lahko postavljaj. Bil je dvanajst let ravnatelj Narodne in univerzitetne knjižnice, pred tem ravnatelj univerzitetne knjižnice v Mariboru ter direktor in upravnik mariborskega gledališča.

Naši vsakodnevni pogovori so se dotikali predvsem aktualnih vprašanj s področja kulture, ocenjevali smo leposlovna besedila, si pripovedovali, kaj smo pravkar prebrali, kaj radi beremo. Profesor Dolar je imel rad poezijo in zelo rad je imel teater. Toda pogosto smo bile pri omizju samo poslušalke. Ni naključje, da je objavljaj 'spomine', saj je o svojih spomilih govoril vsak dan. Seveda, v devetih desetletjih je veliko doživel in veliko tega se je spominjal.

Zelo rad je pripovedoval o svojem domu, sestrah in svojih starših. Ponosen je bil na češko poreklo in kar nerodno mu je bilo, da ni odlično govoril češkega jezika. Ponosen je bil na svojega očeta, profesorja in Maistrovega borca, ponosen je bil na svoje sestre, posebno na dr. Lidijo Mantuani, ki je živela v Torontu in bila specialistka za beton in nizke gradnje. Ponosen je bil na sina Mladena, docenta za filozofijo, na svoje vnuke. Občudujoče in nekoliko v skrbeh je pripovedoval o vnukinji, ki je kot etnologinja odšla na študijsko potovanje v Afriko.

A bil je zelo skromen, ko je pripovedoval o sebi.

Pripovedoval nam je o svojem študiju slavistike v Ljubljani, kjer je lahko poslušal največja imena slovenske jezikoslovne, literarne in umetnostnozgodovinske misli: Ramovša, Prijatelja, Kidriča, Izidorja Cankarja. In kjer je bil kolega profesorjev naše generacije: Ocvirka in Petreta.

Veliko je pripovedoval, kako je bilo, ko je vodil mariborsko gledališče, spominjal se je predstav, srečanj z igralci, kritik in pohval. V njegovih spomilih so imeli tudi zelo drobni pripetljaji značaj magičnosti in bil je mojster v pričaranju vzdušja in slikanju impresij.

Pripovedoval je o svojem delu v Narodni in univerzitetni knjižnici. Zaradi njega so se ohranila imena posameznih knjižničarjev izpred tridesetih let, ta imena so dobivala obraz in telo in se vtisnila v naš spomin. Poslušali smo o dogodkih, ki so zaznamovali razvoj slovenskega knjižničarstva, o prvih stikih z angleškimi knjižnicami, o veselih in žalostnih časih naše zgodovine. Njegovi znatizeljnosti ni ušel noben podatek, nobena notica o naši kulturni zgodovini. Ko smo pri svojem delu izčrpali vse vire informacij, smo se po po-

moč zatekli k profesorju Dolarju. Nikoli nas ni pustil na cedilu.

Njegova mehka in pesniška duša res ni bila za 'administrativne posle'. Zato pa je vse drugo, kar je delal, delal s srcem in s predanostjo. Ne samo, ko je bil mlad, tudi potem, v visoki starosti.

V Narodni in univerzitetni knjižnici je imel tudi od upokojitve naprej svojo sobo. Ostala nam bo za vedno v spominu kot 'Dolarjeva soba', v njej je snoval in uresničeval nešteto razstav, vsaj eno na leto. Tudi zadnja leta je bilo tako. Včasih nas je bilo strah, če bo zmožel napor, kot je priprava in otvoritev razstave. Sam pa ni nikoli pokazal najmanjšega dvoma v svoje moči, nikoli ni okleval, ko se je loteval nove naloge. Tako, kakor da bi bil prepričan, da je njegova energija večna in neuničljiva.

V prvih mesecih letošnjega leta sva se največkrat pogovarjala o njegovi novi knjigi 'Moje prijateljice'. Knjiga naj bi izšla v aprilu. Vsakič znova sva se veselila tiskovne konference v NUKu. Zelo nam je bil hvaležen, da ga podpiramo in se z njim veselimo izida nove 'knjige o knjigah'.

Ko je sredi marca prišla vest, da so profesorja Dolarja odpeljali v bolnišnico, smo si rekli: 'Gotovo bo le za kratek čas, saj ga v aprilu čaka tiskovna konferenca, to mu bo dalo novih moči'.

Datum za tiskovno konferenco je določen za petek, 23. aprila. A žal brez profesorja Dolarja. Opoldansko omizje v nabavnem oddelku bo po slej, po dvajsetih letih, brez enega člana.

Mi, ki smo ga na hodnikih knjižnice srečevali vsak dan in ga imeli radi, bomo še dolgo pričakovali, da se nam prismeje nasproti. V knjižnici nas bo veliko stvari spominjalo nanj.

Vilenka Jakac-Bizjak

ZBDS

Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije **"PROFESIONALNOST IN KAKOVOST V KNJIŽNIČARSTVU"**

Ljubljana, 20. - 22. oktober
1999

Strokovno posvetovanje ZBDS bo potekalo od 20. do 22. oktobra v Ljubljani (dvorana Smelt-GIO). V okviru posvetovanja bo potekala tudi skupščina ZBDS, zadnji dan pa bo popoldanski čas namenjen prijetnemu izletu.

Tematski sklopi posvetovanja:

1. **"Ponudba knjižničnih storitev".**
Koordinator: Smiljana Pejanovič.
2. **"Raziskovalno delo in raziskovalne metode v knjižničarstvu".**
Koordinator: mag. Primož Južnič.
3. **"Vloga bibliotekarja pri raziskovalnem delu v šoli", delavnica.**
Koordinator: Mag. Primož Južnič.
4. **"Izobraževanje knjižničarjev in načrtovanje profesionalne kariere".**
Koordinator: mag. Melita Ambrožič.
5. **"Organiziranost knjižničarstva".**
Koordinator: Stanislav Bahor.
6. **"Zakonski okviri knjižničarstva", okrogla miza.**
Koordinator: mag. Lenart Šetinc.
7. **"Etični kodeks v knjižničarstvu", okrogla miza.**
Koordinator: dr. Jože Urbanija.

V strokovnem delu posvetovanja bo sodelovalo več vabljenih referentov, tudi iz tujine. Programski odbor je na svoji seji 2. aprila 1999 pregledal prijave referatov z izvlečki in pripravil osnutek programa posvetovanja.

Celotne tekste prispevkov odbor pričakuje najkasneje do **31. julja 1999**. Vljudno prosimo, da ta datum avtorji upoštevajo. Za vse prispevke bo izveden recenzentski postopek. V reviji Knjižnica bodo publicirani tisti prispevki, ki bodo ustrezali kriterijem programskega odbora. Podrobnejša navodila bodo avtorji prejeli po dokončnem izboru referatov t.j. po 7. maju 1999.

Dodatne informacije o programu posvetovanja in posameznih tematskih sklopih vam lahko posredujejo člani programskega odbora:

- *dr. Jože Urbanija*
joze.urbanija@ff.uni-lj.si
- *mag. Lenart Šetinc*
lenart.setinc@nuk.uni-lj.si
- *Smiljana Pejanovič*
smilja.pejanovic@ctk.uni-lj.si
- *mag. Primož Južnič*
primoz.juznic@uni-lj.si
- *Stanislav Bahor*
stanislav.bahor@nuk.uni-lj.si
- *mag. Melita Ambrožič*
melita.ambrozic@nuk.uni-lj.si

Ne pozabite pa kdaj tudi "obiskati" domačo stran ZBDS (<http://193.2.8.11>) in lokalnega organizatorja letošnjega strokovnega posvetovanja Društvo bibliotekarjev Ljubljana (<http://www.ctk.uni-lj.si/dbl>).

Melita Ambrožič

Upravni odbor Kalanovega sklada
pri Zvezi bibliotekarskih
društev Slovenije

NATEČAJ ZA NAGRADE KALANOVEGA SKLADA 1999

1. Nagrade Kalanovega sklada lahko prejmejo knjižničarski delavci za strokovna dela, ki pomembno prispevajo k oblikovanju teorije slovenske knjižničarske vede in k praksi knjižničarske dejavnosti. Nagrade so denarne, sredstva zanje se zbirajo namensko – v Kalanovem skladu.
2. Za nagrade Kalanovega sklada v obdobju 1997-99 se lahko potegujejo strokovna dela s področja knjižničarstva, ki so nastala oz. bila objavljena v slovenskem ali tujem strokovnem tisku med **15. 7. 1997** in **15. 7. 1999**.
3. Objavljena strokovna dela lahko za nagrado predlagajo posamezna društva bibliotekarjev, Zveza bibliotekarskih društev Slovenije ali člani upravnega odbora Kalanovega sklada.
4. Pismene predloge za nagrade Kalanovega sklada morajo predlagatelji poslati najkasneje do **15. 8. 1999** na naslov: Kalanov sklad pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije, Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Če je za nagrado predlagano neobjavljeno delo, je predlogu potrebno priložiti izvornik ali kopijo dela ter navesti, kako oz. kje je delo dostopno javnosti.
5. Upravni odbor Kalanovega sklada si pridržuje pravico, da nagrad ne podeli, če predložena dela po njegovi presoji ne ustrezajo razpisnim pogojem in kriterijem za strokovna dela.

ZAKONODAJA

ZAKON O AVTORSKI IN SORODNIH PRAVICAH - PLAČEVANJE NADOMESTIL ZA UPORABO AVTORSKIH DEL

Na seminarju o zakonu o avtorski in sorodnih pravicah, ki sta ga dne 14. in 15. januarja 1999 priredila Narodna in univerzitetna knjižnica in Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, se je v razpravi izkazala potreba po oblikovanju pogajalske skupine, ki bi knjižnice zastopala v pogajanjih z organizacijami za kolektivno uveljavljanje avtorskih pravic. Na ta način bi skušali enotno urediti plačevanje nadomestil za uporabo avtorskih del v naših knjižnicah in morda tudi doseči posebne tarife za knjižnice. Sprejet je bil predlog, da knjižnice s posebnim pooblastilom Narodno in univerzitetno knjižnico pooblastijo za njihovega zastopnika v pogajanjih.

Z namenom, da bi čimbolj racionalno rešili to nalogo, smo se v Narodni in univerzitetni knjižnici sestali na pogovoru s predstavnikom ZAMP, g. Kogovškom in nato še s predstavnikom SAZAS, g. Žagarjem, zastopnikoma pooblaščenih organizacij za kolektivno uveljavljanje avtorskih pravic, ki jima je Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino izdal ustrezno dovoljenje. Združenje avtorjev nosilcev malih in drugih avtorskih pravic Slovenije, Društvo ZAMP Slovenije, ima dovoljenje za kolektivno uveljavljanje avtorskih pravic na delih s področja književnosti, znanosti, publicistike in njihovih prevodih v naslednjih primerih njihovega izkoriščanja:

1. javno priobčitev neodrskih pisanih del s področja književnosti (male pravice),
2. reproduciranje avtorskih del za privatno in drugo lastno uporabo (samo razdeljevanje nadomestil med upravičene avtorje),
3. kabelsko retransmisijo avtorskih del,
4. reproduciranje književnih del na fonograme in videograme,
5. dajanje v najem fonogramov in videogramov,
6. javno posojanje fonogramov s književnimi deli,
7. reproduciranje avtorskih del v čitankah in učbenikih za pouk,
8. ponatis v aktualnih člankov v dnevem in periodičnem tisku,
9. ponatis odlomkov ali krajših pisanih del s področja leposlovja v dnevem ali periodičnem tisku,
10. reproduciranje in javna priobčitev del v okviru propagandnih sporočil, ki trajajo do 60 sekund.

Združenje skladateljev, avtorjev in založnikov za zaščito avtorskih pravic Slovenije - SAZAS pa ima dovoljenje za kolektivno uveljavljanje avtorskih pravic na delih s področja glasbe v naslednjih primerih njihovega izkoriščanja:

1. javne priobčitve neodrskih glasbenih del (male glasbene pravice), vključno s kabelsko retransmisijo,
2. reproduciranje glasbenih del na fonogramih in videogramih (mehanične pravice),
3. dajanje v najem fonogramov in videogramov z glasbenimi deli,
4. javno posojanje fonogramov in videogramov z glasbenimi deli,
5. reproduciranje in javne priobčitve glasbenih del v okviru propagandnih sporočil, ki trajajo do 60 sekund,
6. reproduciranje glasbenih del s tonskim in vizualnim snemanjem za privatno in drugo lastno upo-

rabo (samo razdeljevanje nadomestil med upravičene avtorje).

Obe organizaciji sta objavili pravilnik o honorarjih za uporabo avtorskih del iz svojega repertoarja s tarifno prilogo, ki ju je Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino potrdil.

Nekaj knjižnic je že sklenilo ustrezne pogodbe o plačevanju nadomestil za uporabo avtorskih del, npr. 11 knjižnic ima pogodbo s SAZAS o pavšalnem plačevanju nadomestila, naš cilj pa je seveda enotno urediti to področje za vse naše knjižnice. V pogovoru smo soglašali v tem da bomo skušali doseči čimbolj racionalno ureditev te problematike, ki bo v prid globalni ureditvi varstva avtorskih pravic v tistem delu, ki zadeva knjižnice. Nadaljnji koraki v tej smeri bodo odvisni od nekaterih raziskav, ki jih moramo še opraviti, preden bomo pripravili predlog ustrezne rešitve. Kot najustreznejša rešitev se je izkazala **oblika tripartitnega sporazuma med pooblaščenimi organizacijami za kolektivno uveljavljanje avtorskih pravic, pristojnimi ministrstvi in Narodno in univerzitetno knjižnico**, (pogovori s pristojnimi ministrstvi še niso bili opravljeni), zato trenutno ne potrebujemo vaših pooblastil. O vseh nadaljnjih dogovorih vas bomo sproti obveščali.

Stanislav Bahor
Državna matična služba
za knjižničarstvo

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE

Splošne knjižnice v novi Evropi "SPLOŠNE KNJIŽNICE V KONTEKSTU GOSPODARSKIH IN DRUŽBENIH SPREMEMB – VPLIVI NA NAČRTOVANJE KNJIŽNIC V NASLEDNJEM TISOČLETJU"

Mednarodno bibliotekarsko
posvetovanje, Ljubljana, 3.
– 5. junij 1999

Strokovnjaki so enotnega mnenja: sodobna družba je sredi tretje tehnološke revolucije, ki zajema z novo informacijsko in komunikacijsko tehnologijo vsa področja človekovega bivanja, predvsem pa znanost, gospodarstvo, politiko pa tudi socialno in komunikacijsko področje. Kdor želi v tej družbi obstati in se razvijati, mora imeti nove zamisli, svoje utečene oblike in postopke obnašanja in delovanja pa mora posodobiti z novo tehnologijo.

Tudi oziroma še zlasti splošne knjižnice morajo v tem času temeljitih sprememb na novo pretehtati svoje **načrtovanje**. Kjer je potrebno, morajo na novo definirati svojo vlogo, hkrati pa močneje poudariti svoje obstoječe pristojnosti.

Splošne knjižnice uresničujejo, bolj kot katerakoli druga inštitucija, prost dostop do informacij in predstavljajo pomemben temelj uresničevanja posameznikove pravice do možnosti vse življenjskega izobraževanja. Poleg tega imajo splošne knjižnice pomembne kulturne in druž-

beno politične naloge, ko se odzivajo na potrebo posameznika in skupnosti po ustvarjalnem delovanju, preživljanju prostega časa in razvedrilu, nepogrešljive pa so tudi pri razvoju bralne pismenosti in v vlogi informacijskega in komunikacijskega središča lokalne skupnosti.

Nove potrebe uporabnikov in nova tehnologija pa korenito spreminjata tudi **načrtovanje in oblikovanja prostora** knjižnice. Ni dovolj, če so v knjižnicah uresničeni le strokovni bibliotekarski vidiki, vsaka knjižnica se mora tudi po opremi in ureditvi prostora predstavljati javnosti na nivoju, ki velja danes in v prihodnosti za vse javne ustanove, pri čemer primerjava z bančnimi zavodi ni izključena. Le tako urejeno jo bo javnost obravnavala kot resnega dejavnika političnih odločitev.

Izbrana tema posvetovanja je zelo pomembna za vse evropske splošne knjižnice, še posebno pa za slovenske in knjižnice vzhodne in srednje Evrope. Stopnja razvitosti posameznih držav je sicer zelo različna, postopek preobrazbe knjižnične dejavnosti in zahtev glede prostorskih pogojev pa poteka z živahnimi in deloma nasprotujočimi razpravami med bibliotekarji vseh držav. *Posvetovanje bo skupaj z razstavo Življenje v varnem zavetju knjižnice pomemben prispevek v izmenjavi mnenj, možnost seznanjenja z dobrimi rešitvami in možnost preveritve načrtovalnih postopkov v krogu strokovnjakov zunaj nacionalnih meja.*

Program in prijavnico za posvetovanje objavljamo v prilogi.

TUDI VOJAKI BEREJO, MAR NE!?

Odgovor na zgoraj zastavljeno vprašanje je pritrdilen za vojake v Vojašnici v Cerkljah ob Krki, kjer ima Knjižnica Brežice izposojevališče. Knjižnični fond je sestavljen iz knjižnega gradiva (leposlovje in strokovna literatura) in videokaset last Knjižnice Brežice ter strokovne literature, ki je last Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. Knjižnica je pričela z izposojjo že leta 1992, s 1. marcem 1998 pa smo izposojjo posodobili z računalniško podprtim informacijskim sistemom COBISS. Izposojevališče je odprto enkrat tedensko 2 uri. Vojaki so izrazili željo, da bi imeli možnost izposoje vsaj dvakrat v tednu.

Povod za nastanek tega specifičnega izposojevališča s posebno skupino uporabnikov je bilo pomanjkanje prostora, torej težava, s katero se srečuje mnogo slovenskih knjižnic. S tem sta bila storjena dva koraka – pridobitev prostora v knjižnici in zadovoljevanje potreb specifične skupine uporabnikov, kar zahtevajo tudi standardi za splošnoizobraževalne knjižnice.

Kakšne so bralne potrebe vojakov, kaj najraje berejo?

Tu velja pravilo ponudba ustvarja povpraševanje, torej več različnega gradiva nudimo, toliko bolj različne potrebe spodbujamo. Tako imamo trenutno dve vrsti uporabnikov, eni si izposojajo izključno videokasete in leposlovje (predvsem zgodovinske, vojne in znanstvenofantastične romane), druga skupina pa je "študijska", ki si izposoja predvsem strokovno literaturo (največ knjige iz psihološkega ter filozofskega področja, zanima pa jih tudi geografija in zgodovina). Tem bralcem prisluhnemo tudi, ko imajo posebne želje glede gradiva (želijo si izposoditi knjigo, ki se nahaja v matični knjiž-

nici) in jih poskusimo zadovoljiti z medoddelčno in medknjižnično izposojajo.

Posebnost tega izposojevališča je tudi knjižnični fond, ki ne zastara tako hitro kot v ostalih knjižnicah, saj imamo vsakih sedem mesecev, ko se vojaki menjajo, nove uporabnike. Naši člani pa so tudi uslužbenici vojašnice, ki imajo z izkaznico omogočeno izposojajo tudi v Knjižnici Brežice.

Po nam dostopnih podatkih smo edina splošnoizobraževalna knjižnica v Sloveniji, ki ima svoje izposojevališče v vojašnici in tako organizirano skrbimo, da imajo fantje stik s knjigo tudi v obdobju služenja vojaškega roka.

Anita Kežman

"MOJA NAJLJUBŠA KNJIGA 1999"

po izboru mladih bralcev
slovenskih mladinskih in šolskih knjižnic

Letos so slovenski mladi bralci že drugič v svojih splošnih in šolskih knjižnicah izbirali knjigo za nagrado "Moja najljubša knjiga". V poštev so prišle knjige, ki so izšle v zadnjih petih letih. S tem so odločili, kateri knjigi in kateremu avtorju (najljubša knjiga slovenskega avtorja in najljubša, v slovenščino prevedena mladinska knjiga) bo podeljena nagrada "Moja najljubša knjiga 1999".

Vasja Cerar, urednik leposlovja za mladino pri založbi Mladinska knjiga v Ljubljani, je lansko leto ob podelitvi te nagrade pisatelju Bogdanu Novaku za knjigo Ninina pesnika dva to nagrado imenoval "najbolj demokratična literarna nagrada na Slo-

venskem". Akcijo je tudi letos vodila Pionirska knjižnica, enota Knjižnice Otona Župančiča, v Ljubljani, v sodelovanju s slovenskimi splošnimi in šolskimi knjižnicami, zlasti pa s Knjižnico Mirana Jarca v Novem mestu, kjer bo 15. aprila slavnostna zaključna prireditev s podelitvijo nagrade izbranim avtorjema.

Člani odbora, ki je skrbel za potek te slovenske akcije, smo bili naslednji slovenski knjižničarji: Neda Isakovič iz Knjižnice Bežigrad v Ljubljani, Cvetka Kavčič-Kudrevičius, Mihaela Kavčič iz Goriške knjižnice Franceta Bevka v Novi Gorici, Breda Kočevar iz Knjižnice v Črnomlju, Špela Pahor iz Matične knjižnice v Izoli, Tatjana Šmid iz Knjižnice Ivana Tavčarja v Škofji Loki, Neli Tomšič iz Osrednje knjižnice v Kranju, Tatjana Tratnik iz Matične knjižnice v Kamniku, Ivanka Učakar z Osnovne šole Frana Albrehta v Kamniku, Darja Lavrenčič Vrabc, Ida Mlakar, Tanja Pogačar in Vojko Zadravec iz Pionirske knjižnice v Ljubljani, in Slavka Kristan iz Knjižnice Mirana Jarca v Novem mestu, ki je letos prevzela zaključno prireditev.

Nagrado "Moja najljubša knjiga 1999" so mladi bralci podelili naslednjim knjigam:

Slovenski knjigi:

- *Lažniva Suzi*, pisateljice Dese Muck
Muck, Desa: Lažniva Suzi. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997. (Knjigožer).

in

- *Košarkar naj bo!*, pisatelja Primoža Suhodolčana
Suhodolčan, Primož: Košarkar naj bo! Ilustr. Uroš Hrovat. Ljubljana: Karantanija, 1994. (Krtek).
Obe knjigi sta prejeli enako število glasov (12).

V slovenščino prevedena knjiga:

- *Matilda*, pisatelja Roalda Dahla

Dahl, Roald: Matilda. Prev. Bogdan Gradišnik. Ilustr. Quentin Blake. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1990. (Pisanice); 1993. (Domen); 1997. (Pisanice); 1998. (Pisanice).

Knjiga je prejela 15 glasov.

V izboru je sodelovalo:

- *knjižnice*: 93 (30 SIK in 63 šolskih knjižnic).
- *število otrok*: 17.000.
- *kraji*: 32.
- *avtorji*: 40 (25 tujih in 15 slovenskih).
- *naslovi knjig*: 64 (33 tujih in 31 domačih).
- *glasovi*: 135.

Ugotovitve (primerjava z lanskim letom, to je l. 1998):

- število vseh sodelujočih knjižnic se je povečalo (l. 1998 – 71 knjižnic: 36 SIK in 35 šolskih knjižnic). Predvsem se je povečalo število šolskih knjižnic.
- povečalo se je tudi število otrok, ki so sodelovali v tem izboru (za 4.000). V lanskem letu je v tej akciji sodelovalo 13.000 slovenskih mladih bralcev.

Še nekaj podatkov:

Mladi so izbrali 25 tujih in 15 domačih avtorjev, 31 naslovov domačih knjig in 33 naslovov prevedenih knjig. Od 135 glasov so slovenskim knjigam (avtorjem) takole namenili svoje glasove:

1. mesto (12 glasov)
  - *Lažniva Suzi*, pisateljice Dese Muck.
  - *Košarkar naj bo!*, pisatelja Primoža Suhodolčana.
2. mesto (5 glasov)
  - *Ninina pesnika dva*, pisatelja Bogdana Novaka.
3. mesto (3 glasovi)
  - *Hči Lune*, pisateljice Dese Muck.
  - *Ne bom več pobegnila*, pisateljice Špele Kuclar.

4. mesto (2 glasova)

- *Bela past*, pisatelja Bogdana Novaka.
- *Blazno resno zadeti*, pisateljice Dese Muck.
- *Junaki petega razreda*, pisateljice Janje Vidmar.
- *Od kod so se vzele pravljice*, pisateljice Polonce Kovač.

Med prevedenimi knjigami so se na prva 4 mesta uvrstile naslednje knjige:

1. mesto (15 glasov)
  - *Matilda*, pisatelja Roalda Dahla.
2. mesto (7 glasov)
  - *Mi, otroci s postaje Zoo*, avtorice Christiane Felscherinow.
  - knjižna zbirka *Pet prijateljev*, pisateljice Enid Blyton.
3. mesto (4 glasovi)
  - *Pika Nogavička*, pisateljice Astrid Lindgren.
4. mesto (3 glasovi)
  - *Nedeljka*, pisateljice Gudrun Mebs.
  - *Ronja, razbojniška hči*, pisateljice Astrid Lindgren.
  - *Velika ljubezen*, pisateljice Gaby Schuster.

Med posameznimi avtorji vodijo *Roald Dahl* in *Desa Muck* (oba 18 glasov), sledijo *Primož Suhodolčan* (14 glasov), *Bogdan Novak* (11 glasov), *Enid Blyton* (9 glasov), *Astrid Lindgren* (8 glasov), *Christiane Felscherinow* (7 glasov), *Polonca Kovač* in *Janja Vidmar* (4 glasovi) ter *Špela Kuclar*, *Gudrun Mebs* in *Gaby Schuster* (vse tri so prejele 3 glasove)...

Darja Lavrenčič Vrabec

POSLANICA OB 2. APRILU, MEDNARODNEM DNEVU KNJIG ZA OTROKE

IBBY, Mednarodna zveza za mladinsko književnost je zaupala pokroviteljstvo letošnjega Mednarodnega dne knjig za otroke španski sekciji IBBY. Avtor poslanice: *Moja knjiga, moja ljubezen* je pisatelj *Miguel Angel Fernández-Pacheco*, ilustrator *Javier Serrano* pa je poslanico likovno dopolnil. Poslanico je v slovenščino prevedel pesnik Boris A. Novak.

Tanja Pogačar

Miguel A. Fernández-Pacheco

MOJA KNJIGA, MOJA LJUBEZEN

*Vem, da si zelo stara,
da šteješ že
tisoče in tisoče let.*

*Vem, da tvoje srce
utripa vsepovsod po svetu,
tisočmilijonkrat izročeno
v stotisoč knjižnicah.*

*Vem, da si bila
tolikokrat prepovedana
in tolikokrat sežgana.*

*In vendar te ljubim,
kot bi bila rojena včeraj,
kot bi bila samo moja
in kot bi bilo tvoje življenje
odvisno le od mene.*

*In kako naj bi te ne ljubil,
če sem pa tako dolgo živel
od tvoje svetlobe in tvoje sence,
če sem pa tolikokrat sanjal
s tabo v naročju,
če sem pa, zahvaljujoč tebi,
pobegnil pred bolečino*

*in se soočil s krivico,
če si pa na koncu zgostila
ves moj spomin
in, celo več,
ves spomin mojega rodu!*

*Zato čutim,
da te ljubim že od otroštva
in da te bom ljubil na vekomaj.*

*Zato vpijem,
da si ti najboljše orodje
za mojo svobodo
in za svobodo vseh.*

*Najbrž sem videti malce zanesen
in priznam,
da se ljudje posmihajo,
ko poslušajo take reči...
vendar je taka usoda nas zaljubljen-
cev.*

*Resnično se nimam česa sramovati,
temveč sem ponosen
na vse nespečne noči,
ki sem jih prebedel ob tvoji strani...
Na ta vznemirjeni drget
vsakič, kadar te odkrijem...
Na žalost, ko te izgubim,
in veselje, ko te znova najdem,
in celo na tesnobo, ki me navda,
če nisi pri roki.*

*Priznam, da sem zaslepljen od strati,
če trdim, da si med vsemi stvaritva-
mi človeštva
ti najboljša in najlepša,
moja knjiga,
moja ljubezen...*

Prevedel
Boris A. Novak

Naš prispevek k mednarodnem letu starejših:
S KNJIGAMI IN BRANJEM VABIMO "K DRUŽBI ZA VSE STAROSTI"

Vsako leto ob 2. aprilu, mednarodnem dnevu knjig za otroke, pripravimo razstavo in posvetovanje na določeno temo. Letos smo se ob mednarodnem letu starejših odločili za temo "*Babica in dedek pripovedujeta*". Pripravili bomo razstavo mladinskih leposlovnih knjig, v katerih nastopajo babice in dedki in ki obravnavajo odnose med starejšimi in otroki. Otvoritev razstave bo v Pionirski knjižnici v Ljubljani, v petek, **2. aprila '99, ob 11. uri**.

V sredo, 14. aprila '99, ob 9.30 uri pa bo v Pionirski knjižnici v Ljubljani strokovno srečanje mladinskih knjižničarjev, na katerem bomo predstavili razstavo in spremno gradivo (katalog z razstave). K sodelovanju v razgovoru smo povabili tiste knjižničarje, vzgojitelje, učitelje in druge, ki že izvajajo prireditve, na katerih se ob knjigah srečujejo starejši in otroci.

Tilka Jamnik

**VISOKOŠOLSKE
KNJIŽNICE**

Vabilo na posvetovanje visokošolskih knjižnic
ob 50 - letnici Centralne tehniške knjižnice Univerze v Ljubljani
**POMEN IN DELO
VISOKOŠOLSKIH KNJIŽNIC**

Prvo obvestilo

Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani bo v novembru mesecu letošnjega leta dopolnila 50 let delovanja. Ta visoki jubilej želimo praznovati delovno, skupaj z vami, zaposlenimi v visokošolskih knjižnicah. Zato vas vabimo, da se srečamo na strokovnem posvetovanju, ki bo potekalo od 18. – 19. novembra 1999 v prostorih TR/3, Trg republike 3, Ljubljana.

Svet Centralne tehniške knjižnice je za organizacijo posvetovanja zadolžil **programski odbor** v sestavi: dr. Matjaž Žaucer (predsednik), dr. Jože Urbanija, dr. Tomaž Bartol, mag. Helena Pečko-Mlekuš in mag. Vera Gradišar (člani) ter **organizacijski odbor** v sestavi: mag. Vera Gradišar (predsednica), dr. Uroš Kunač, Iztok Skulj, Smiljana Pejanovič, Lidija Vodopivec (člani).

Programski odbor je razpravljal o vsebini posvetovanja in odločil, da bo posvetovanje zajemalo več vsebinskih sklopov. Načrtujemo, da bodo uvodne prispevke za posamezni vsebinski sklop podali vabljeni strokovnjaki, tako s področja knjižničarstva in informacijskih dejavnosti kot tudi drugih področij. Nekaj teh bo iz tujine. K aktivnemu sodelovanju na posvetovanju vabimo tudi vas.

Načrtovani vsebinski sklopi posvetovanja so:

1. **Evalvacija – vrednotenje dela visokošolskih knjižnic** (uspešnost, učinkovitost, in gospodarnost, metode za vrednotenje, ...).
2. **Organizacijski problemi knjižnic in statusni problemi zaposlenih v visokošolskih knjižnicah** (povezovanje knjižnic, vpetost v znanstveno-pedagoško delo, položaj knjižničarjev in informatikov specialistov, ...).
3. **Sodelovanje knjižnic** (nabava gradiv, elektronske zbirke, konzorciji, medknjižnična izposoja, ...).
4. **Novi izzivi za zaposlene v visokošolskih knjižnicah** (nove naloge, intranet, sodelovanje v vseživljenskem izobraževanju uporabnikov storitev in knjižničarjev, ...).

V kolikor želite na posvetovanju aktivno sodelovati, vas prosimo, da izpolnite prijavnico (objavljena je v prilogi) in jo vrnete Organizacijskemu odboru do **31. maja 1999**. Predloge in vsebinsko predstavitev vašega prispevka bo ocenil programski odbor. Celotne prispevke boste pripravili do **15. septembra 1999**. Na posvetovanju bodo predstavljeni tisti prispevki, ki bodo ustrezali kriterijem. Ti prispevki bodo tudi objavljeni v zborniku, izdanem pred posvetovanjem. Odločitev organizacijskega odbora o uvrstitvi referata na posvetovanje vam bomo poslali do 30. septembra 1999.

Za pokrivanje stroškov posvetovanja si bomo prizadevali pridobiti sofinancerje in sponzorje, zato vam bomo višino kotizacije sporočili v začetku oktobra 1999.

za Programski odbor
Predsednik:
dr. Matjaž Žaucer

PREDSTAVLJAMO VAM

NEKAJ NOVOSTI IZ MEDNARODNE MEDKNJIŽNIČNE IZPOSOJE NUK

V elektronski dobi informacij je pomembno mesto našla tudi medknjižnična izposoja, ki je z razvojem sodobnih tehnologij postala orodje za posredovanje dokumentov na najrazličnejše načine. Oddelek za medknjižnično izposajo v NUK si nenehno prizadeva, da bi svojim uporabnikom omogočal najhitrejši in najcenejši dostop do publikacij oz. dokumentov, ki v NUK ali v Sloveniji niso dosegljivi. Povečanje naročil v letu 1998 za 25% v primerjavi s prejšnjim letom, ugodni dobavni roki in visoka stopnja realizacije naročil so dovolj zgovorni pokazatelji, da smo na tudi na tem področju knjižničnih storitev uspešni.

Začetek avtomatizirane mednarodne medknjižnične izposoje v NUK je predstavljala že v aprilu 1995 vzpostavljena povezava z British Library Document Supply Centre preko modula **Blaise Line**. V tistem času je možnost hitrega prenosa naročila in možnosti sočasnega elektronskega preverjanja bibliografskih podatkov predstavljala velik napredek v uspešnosti kot tudi v hitrosti realizacije zahtevkov. Ponudba novih elektronskih možnosti za avtomatsko naročanje se je v naslednjih letih močno povečala, zato smo se v letu 1997 priključili kar dvema, izredno pomembnima online servisoma za medknjižnično izposajo in posredovanje dokumentov.

Prvi je nemški **DBI-LINK**, ki pokriva tako nemško, kot tudi ostala govorna področja v obliki medknjižnične izposoje in posredovanja fotokopij člankov. Hitrost in zanesljivost dostave sta na izredno visoki ravni, pa tudi cenovno je ta servis med ugodnejšimi.

Drugi pa je servis svetovnih razsežnosti **OCLC-Prism**, ki omogoča naročanje knjig, kopij člankov, poročil, disertacij in ostalih vrst dokumentov v vseh pomembnejših knjižnicah ZDA, Kanade in v nekaterih evropskih državah. Od začetka letošnjega leta pa OCLC-Prism ponuja možnost naročanja člankov iz baze podatkov *Wilson Select*, na katero bi vse naše uporabnike želeli še posebej opozoriti. Slednja ponuja 800 naslovov elektronskih časopisov s članki v polnem tekstu, ki so bili objavljeni po letu 1994 in zajema najrazličnejša strokovna področja.

Pomembna novost, ki vam jo ponuja medknjižnična izposoja NUK, je tudi baza *UMI - Doctoral Dissertations & Master Theses*, ki obsega več kot 1,5 mio. disertacij in magistrskih nalog večinoma iz ZDA, Kanade in delno iz evropskih držav. Okoli 700.000 naslovov je elektronsko dostopnih, od leta 1997 tudi kot polni teksti, starejše publikacije pa

so dosegljive v tiskani obliki, na mikrofilmih* ipd.

Večina knjižnic oz. bibliografskih servisov omogoča pregledovanje bibliografskih podatkov na svojih domačih straneh vsem uporabnikom, npr.:

Nemške knjižnice - preko DBI LINK
<http://www.dblink.de>

Avstrijske knjižnice
<http://www.onb.ac.at>

British Library DSC
<http://www.bl.uk>

(vsebuje preko 19 mio. monografskih in preko 62.000 zapisov serijskih publikacij)

Nekatere pa boste našli kar na COBISS/OPAC npr.

OCLC v zbirki World Cat (vsebuje preko 35 mio. zapisov)

Vabimo vas, da ponujene možnosti izkoristite in nas v primeru informacij ali naročil obiščete v Oddelku za informacije in izposajo – **Medbibliotečna izposoja v Narodni in univerzitetni knjižnici** v Ljubljani, Turjaška 1/I, soba 60 ali pa kontaktirate preko elektronske pošte na naslovu: illnuk@nuk.uni-lj.si ali telefonu (061) 2001-188 in 2001-141.

Silvester Videtič,
Valerija Žagar

	Knjige	Članki (do 10 str.)
DBI LINK	nemške 3.500,00 SIT	1.500,00 SIT
	tuje 3.800,00 SIT	1.800,00 SIT
British Library DSC	4.800,00 SIT	2.300,00 SIT
Francija	4.100,00 SIT	2.300,00 SIT
OCLC-Prism	4.800,00 SIT	2.300,00 SIT
Ostale države	3.500,00 SIT	2.000,00 SIT
UMI- Doctoral Dissertations	Cena glede na obseg in obliko*	

Opomba:

- Cene kopij veljajo za članke do 10 strani. Za vsakih nadaljnjih 10 strani zaračunamo 1.200,00 SIT.
- Za urgentna naročila veljajo v nekaterih knjižnicah od 50 do 100% višje cene.
- Študentom priznamo pri naročilih iz tujine 30% popust.

PREŠERNIANA IZ KNJIŽNICE NARODNEGA MUZEJA SLOVENIJE

Knjige, rokopisi in arhivski dokumenti so predmeti, ki jih v muzejih redko vidimo. Gotovo so to tisti eksponati, ki nam najmanj povedo, če so skriti za varovalnim steklom. Knjigo si želimo vzeti v roke, jo prelistati, dokument pa prebrati. Vendar pa so stari rokopisi in tiski zelo občutljivi za klimatske in svetlobne spremembe, zato jih lahko razstavimo le za kratek čas.

Knjižno bogastvo Narodnega muzeja Slovenije pa kljub temu javnosti ni neznano. V zadnjih letih smo namreč s pomočjo raznih založb iz trezorja knjižnice predstavili nekaj dragocenosti s faksimili. Novembra 1998 je Nova revija izdala tudi posnetek cenzurno-revizijskega rokopi-

sa Prešernovih Poezij. Ob tem dogodku smo se odločili, da v vitrini meseca januarja 1999 v Avli muzeja predstavimo del Prešerniane iz muzejskega trezorja.

Med narodnimi svetinjami, ki jih hranimo, je v tej zbirki poleg cenzurno-revizijskega izvoda Poezij še 38 drobnejših rokopisov in prvotiski. Vsaka izmed teh dragocenosti je prišla k nam na drug način.

Četrtek 28. januarja pa smo v Atriju muzeja za en dan razstavili originale. Najstarejši znan rokopis - latinsko šolsko nalogo, napisano v šolskem letu 1818/1819, pismo staršem, dunajsko doktorsko diplomu, napisano na pergamentu. Med rokopisi pesmi pa poleg cenzurno-

revizijskega izvoda Poezij, še Krst pri Savici ter pesem Strunam. V vitrino pa smo položili tudi nekaj prvotiskov.

V enem dnevu si je originale ogledalo nekaj čez 300 obiskovalcev, dve tretjini je bilo šolarjev. Prav vesela sem bila živahnega zanimanja otrok, ki so se sklanjali na rokopisi. Ne le vsebina dokumentov, tudi lepota pisave jih je pritegnila. Marsikateri med njimi si je zaželel, da bi ga v šoli naučili tako lepo pisati. Seveda me je zanimalo, katere šole so uspele vključiti ogled Prešerniane v svoj program. Osnovnošolci so prišli iz Medvod, iz dveh ljubljanskih šol, srednješolci pa le z ene ljubljanske gimnazije. Kljub relativno velikemu številu obiskovalcev, ki smo jih zabeležili v enem samem dnevu, torej ostaja grenak priokus - tisti, ki bi morali k nam le čez cesto, niso prišli. Pač pa so našli čas za prihod v Ljubljano trije profesorji šole s Sladkega Vrha.

Zdaj dežujejo vprašanja, kdaj bomo zopet lahko videli Prešerna. Morda ob 200-letnici rojstva...

Anja Dular

JAPONSKI LESOREZI V ZAPUŠČINI ARHITEKTA IVANA JAGRA - RAZSTAVA V PREŠERNOVI DVORANI SAZU

Zapuščino arhitekta Ivana Jagra je njegova žena Selma Jager leta 1968 podarila Slovenski akademiji znanosti in umetnosti in je danes del fonda Biblioteke SAZU. Obsega knjižno zbirko, rokopisno in biografsko gradivo, arhitekturne načrte ter umetnostno in etnološko zbirko muzej-

skega značaja. Muzejsko gradivo Jagrove zapuščine obsega raznovrstne predmete iz kulturne dediščine evropskih in azijskih narodov in severnoameriških Indijancev.

Glede na vsebinsko zaokroženo umetnostno tematiko, količino in pomembnost del izstopa zbirka japonskih barvnih lesorezov. V zbirki so zastopani štiri mojstri japonskega lesoreza: Katsushika Hokusai, Ando Hiroshige, Utagawa Kuniyoshi in Utagawa Kunisada ali Toyokuni III. Na razstavi bodo predstavljeni z izborom svojih najbolj reprezentativnih del.

Ivan Jager nam o svojem potovanju na - kakor sam pravi - Daljni vzhod in o načinu zbiranja gradiva za svojo zbirko ni zapustil veliko podatkov. Njegovo potovanje na Kitajsko in Japonsko med letoma 1901 in 1902 je dokumentirano na razglednicah, ki jih je pošiljal svoji takratni prijateljici in kasnejši ženi Selmi Erhovnic. Mapa z razglednicami in lastnimi risbami je svojevrsten potopisni dnevnik. Preko fotografij, risb in teksta lahko razberemo njegovo zanimanje za način življenja ljudi, nošo, arhitekturo in druge značilnosti njihove kulture. Manjkajo pa podrobnejši podatki o načinu zbiranja etnološkega in umetnostnega gradiva. Omejuje se na krajše omembe kraja in časa nakupa in poimenovanje predmetov. Pri pregledovanju celotne zapuščine lahko ugotovimo, da zbirka ni ohranjena v celoti. Zato je možno, da je bila prvotno bolje dokumentirana. Jager je bil sicer v svojih študijah, tako arhitekturnih kot kulturnozgodovinskih, strokoven, natančen in sistematičen.

V življenjepisu, ki ga je napisal za sprejem na delovno mesto arhitekta pri Hewitt & Brown, Architects v Minneapolisu piše, da je na svojem potovanju po Kitajski in Japonski študiral in zbiral umetniške slike in izdelke domače obrti, ki so takrat že

veljale za starine. Nadalje pravi, da so ga zanimali predvsem arhaični kovinski izdelki (tsube ali parirne ploščice japonskih mečev), tekstil in lesorezi. V naslednjih letih se je posvečal predvsem študiju in poglobljaj svoje poznavanje Kitajske in Japonske. Obogatil je svojo knjižno zbirko z literaturo o obeh državah. Bil je tudi dopisni član "Société Franco-Chinoise" in "Japan Society of London".

Zbirko japonskih lesorezov in zbirko tsub je prvič predstavil na razstavi v Minneapolisu leta 1916. Fotografije z razstave nam pričajo o obsežnosti takratne zbirke. V članku – poročilu o razstavi – so uvrstili zbirko parirnih ploščic med najbolj popolno na svetu; zbirka lesorezov pa je obsegala razvoj tega umetnostnega stila od prvih tiskov, pri katerih je še opazen kitajski vpliv, pa do zadnjih dveh pomembnih predstavnikov japonskega lesoreza, Kinisade in Kuniyoshija. V kasnejših letih je del zbirke prodal in uporabil za mecenstvo. Zbirko pa so še dodatno okrnili leta gospodarske krize. Kljub temu nudi zbirka japonskih lesorezov v Jagrovi zapuščini dovolj širok vpogled v pomembno obdobje japonske zgodovine in njene likovne umetnosti.

Obdobje Edo (to je doba med letoma 1603 in 1867) v japonski zgodovini velja za zadnje obdobje tradicionalne japonske kulture. V drugi polovici 19. stoletja je Japonska prekinila dobo izolacije in se odprla vplivu Zahoda. V tem času, razdobju dveh stoletij in pol, nastane umetnost ukiyo stila. Najbolj značilna zvrst ukiyo umetnosti je prav barvni lesorez. Njegova posebnost je umetnostno visoko kvaliteten, vsebinsko pa verodostojen in zgovoren odsev časa in načina življenja.

Umetnost ukiyo se je pričela razvijati konec 16. stoletja. Beseda ukiyo je budistični izraz in označuje

neprestano spreminjajoči se svet, v katerem ni ničesar stalnega. Izraz za slikarsko šolo tega obdobja nastane, če besedi ukiyo dodamo končnico – e: ukiyo-e ali "slike spremenljivega življenja".

V dobi, v kateri je nastala umetnost ukiyo-e so imeli vso oblast v rokah vojaški fevdalni vladarji – šoguni. Država je bila strogo centralizirana in brez stikov z zunanjim svetom. Vladarska prestolnica se je iz Kjota preselila v Edo, ki se je leta 1868 preimenovala v Tokio. Vedno bolj se je uveljavljal meščanski sloj, tako da je prav meščanska kultura najbolj izrazito zaznamovala to obdobje. Razvila se je obrt in trgovina, pomembne so bile razne oblike družabnega življenja meščanov. Pogosto so zahajali na predstave kabuki gledališča. Obiskovali so znamenite kraje in potovali po deželi. Zabaviščne četrti v večjih japonskih mestih niso bile namenjene samo erotičnemu življenju, ampak tudi družabnim srečanjem izobražencev, literatov in umetnikov. Za to obdobje je bilo značilno veselo, radoživo občutenje življenja, v katerem je imela pomembno vlogo tudi čutnost. Meščani, seveda predvsem zgornjega in srednjega razreda, pa delno tudi plemstvo, so želeli uživati življenje v polnosti, svobodi in raznovrstnosti. Prav umetnost ukiyo-e nam podrobno, realistično zrcali takratno vsakdanje življenje na Japonskem. V lesorezu so upodobljene različne teme: portreti lepih žensk, portreti igralcev, prizori iz gledališča in japonske literature ter iz zabaviških četrti, žanrski prizori in krajine.

V Jagrovi zbirki imamo štiri pomembne umetnike japonskega lesoreza. Glede na svojo ustvarjalno dobo pripadajo v 19. stoletje vsi razen Hokusaija, ki je ustvarjal tudi v zadnji četrtini 18. stoletja. Prvotno naj bi zbirka vsebovala vse pomembne predstavnike te umetnostne zvrsti

ter glavne stilne značilnosti v razvoju lesoreza. Čeprav je naša zbirka delno okrnjena, ima ohranjena dela, ki nam dovolj zgovorno pričajo o umetnosti ukiyo stila. Zastopani so štirje veliki umetniki japonskega lesoreza in upodobitve obsegajo vse glavne teme tega slikarstva.

Katsushika Hokusai je bil nenavadno prizadeven in mnogostranski umetnik. Je eden največjih mojstrov japonskega lesoreza s kvalitetnim in neverjetno obsežnim slikarskim opusom, ki šteje okoli 30 000 tiskov. Zaradi posebnega postopka tiskanja, so pri istem lesorezu možna manjša odstopanja. Zato je vsak tisk istega lesoreza unikat. Bil je začetnik slikanja pejzažev, rož in živali kot samostojnega likovnega motiva. Sicer pa njegovi lesorezi obsegajo celotno motiviko ukiyo-e umetnosti. Tudi iz njegovega življenjepisa vidimo, da gre za nenavadno, močno in aktivno osebnost. Živel je 89 let, 20 krat je spremenil svoje ime, 93 krat se je selil, šel je na številna potovanja, bil je dvakrat poročen in je imel veliko otrok. Tudi do svojih sodelavcev v tiskarski delavnici je bil zahteven in neizprosni. V njegovih poznih letih so ga pričeli klicati "nori stari slikar". Na razstavi lahko vidimo lesorez "Ploha ob vznožju gore Fuji", enega izmed lesorezov iz znamenitega cikla z naslovom "36 pogledov na goro Fuji".

Hiroshige je naslednji pomemben umetnik, znan po svojih krajinah in študijah narave. Skupaj s Hokusaiem sta na Zahodu najbolj znana in največkrat predstavljena. Pri nas smo prvič lahko občudovali Hiroshigove lesoreze na razstavi v Ljubljani leta 1953. Razstavljeni so bili lesorezi iz cikla: "53 poštних postaj na cesti Tokaido". V Jagrovi zbirki je 40 lesorezov, pejzažev in žanrskih prizorov, med drugim tudi iz cikla "Osem pogledov na jezero Biwa".

Kuniyoshi je veljal predvsem za mojstra portretov, vojščakov oziroma samurajev, igralcev in lepih žensk ter prizorov iz japonskih legend. Svoj ustvarjalni vrh je dosegel v krajinskem slikarstvu, vendar žal v zbirki njegovih pejzažev nimamo.

Utagawa Kunisada ali Toyokuni III. je znan kot portretist igralcev. V zbirki je največ njegovih lesorezov – kar 120 - v treh mapah.

Japonski lesorez in ukiyo-e umetnost je imela močan vpliv na umetnost Zahoda druge polovice 19. stoletja – na francoske umetnike impresionizma in postimpresionizma. Pa tudi drugačni življenjski nazori Japoncev so vplivali na zavest Evropejcev, predvsem evropsko kulturno okolje. Lahko bi rekli, da so umetniki zaživel bolj svobodno "boemsko življenje".

Z razstavo želim v prvi vrsti predstaviti japonski lesorez kot del zbirke Jagrove zapuščine. Zbirka lesorezov je v Sloveniji edinstvena tovrstna zbirka v javni lasti in malo poznana širši javnosti. Umetnost ukiyo stila sem skušala postaviti v njegov zgodovinski kontekst in osvetliti družbeno ozadje, ki je pogojevalo njegov nastanek. Zanimiva značilnost tovrstne umetnosti je prav njegova tesna povezanost s takratnimi družbenimi razmerami ter upodabljanjem vsakdanjega življenja ljudi. Prav žanrski prizori nam veliko povedo o življenju na Japonskem v 17., 18. in 19. stoletju. Upodobljeni so raznovrstni prizori v mestih, na ulicah, doma pri hišnih opravilih, na potovanju, pri transportu, vsakdanjem delu različnih družbenih slojev, pri zabavi in podobno. Vprašanje umetnostne ocene in podrobnejše stilne opredelitve lesorezov v Jagrovi zbirki, pa ostaja še odprto.

Lesorezom sem določila čas nastanka in naslove slik po obstoječi literaturi, zato so podatki nepopolni in okvirni. Običajno imajo vsi lesore-

zi natisnjen naslov in podnaslov cikla, številko tiska v seriji, pečat cenzorja, tiskarja in umetnika ter pečat datuma izdelave in umetnikov podpis. Tako lahko po pečatu cenzorja ali po pečatu datuma izdelave določimo okvirni datum tiskanja lesoreza. Naslovi lesorezov v zbirki niso prevedeni iz japonščine, zato sem posamezne slike primerjala z reprodukcijami v literaturi, čas tiskanja lesoreza pa sem določila po kronološki shemi pečatov.

Razstava bo na ogled v Prešernovi dvorani Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Novi trg 4 v mesecu aprilu (od 8. aprila) in maju 1999.

Breda Pajsar

Prešerna (1849-1999, 1800-2000). Knjiga obsega 315 strani formata 21 x 27 cm in ima novo duplex/mat naslovnico v modri barvi. Opremljena je z več barvnimi fotografijami in zemljevidi kot v prvem natisu, na novo pa so izdelani tudi vsi filmi za ČB fotografije. Poleg znatnih tehničnih izboljšav in boljšega tiska je knjiga tudi vsebinsko dopolnjena in ažurirana z novimi podatki.

Knjigo lahko naročite na naslov:

Jure Sinobad,
Knjižnica A.T.Linharta,
Gorenjska cesta 27,
4240 Radovljica
tel.: 064/714-579,
fax.: 064/715-840

Tilka Jamnik

NOVE PUBLIKACIJE

SLOVENSKI KNJIŽNI KVIZ "FRANCE PREŠEREN IN ... DEŽELA"

Drage knjižničarke in knjižničarji! Prepričani smo, da skupaj z vašimi mladimi bralci z veseljem rešujete letošnji knjižni kviz, ki je namenjen Francetu Prešernu in Gorenjski. Številni odzivi iz raznih krajev Slovenije nam to potrjujejo. Zato smo toliko bolj veseli, da je izšel ponatis knjige *Dežela: kulturnozgodovinski oris Radovljiške ravnine* avtorja Jureta Sinobada, ki je bil tudi sodelavec pri pripravi letošnjega kviza.

Ponatis knjige *Dežela: kulturnozgodovinski oris Radovljiške ravnine* je posvečen obletnicam dr. Franceta

OBVESTILA

VABILO NA DELAVNICI

Umetnost pripovedovanja pravljic, 7. in 8. maj

Vsebina:

- mitološko doživljanje sveta
- tehnike pripovedovanja v živo
- ozaveščanje glasu, giba
- razvijanje notranjih podob
- govorica arhetipskega sveta

Razmišljanje v podobah, 21. in 22. maj

Vsebina:

- razvijanje sposobnosti imaginacije
- ustvarjalen odnos do zgodbe
- risanje za povezavo med levo in desno hemisfero
- pisanje novih zgodb

- arhetipski svet je v človeku več

Delavnici vodi *Ljuba Jenče*, dolgoletna poustvarjalka na področju ljudske preporodne glasbe in pravljič. *Kraj*: Dom pod Liscem, Velike Bloke Nova vas. Za dodatne informacije lahko pokličete: 061 793 807.

PROŠNJA ZA POMOČ

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana išče za dopolnitev svojega fonda naslednjo publikacijo:

RUGELJ Janez

Sovražnik št. 1 : kaj in kam z milijonom alkoholikov.../ Janez Rugelj. – Ljubljana: Društvo za študij varnostnih problemov, 1985. – 16 str; 20 cm (Varnostni razgledi. Problemi ; P5)

Knjižnico, ki bi navedeno delo lahko pogrešila, prosimo, da kontaktira z ga. Cvetko Destovnik ali ga. Valerijo Žagar iz Oddelka za informacije in izposajo NUK na tel št. (061) 2001-188.

Hvala za prijazno sodelovanje!

PRILOGI

1. V prvi prilogi objavljamo **program in prijavnico** za mednarodno bibliotekarsko posvetovanje **Splošne knjižnice v novi Evropi** "*Splošne knjižnice v kontekstu gospodarskih in družbenih sprememb – vplivi na načrtovanje knjižnic v naslednjem tisočletju*". Posvetovanje bo potekalo od 3. do 5. junija 1999 v Ljubljani.
2. V drugi prilogi objavljamo **prijavnico za referat** na posvetovanju visokošolskih knjižnic ob 50-letnici CTK: "*Pomen in delo visokošolskih knjižnic*", ki bo od **18. do 19. novembra 1999** v Ljubljani.

Splošne knjižnice v novi Evropi
"SPLOŠNE KNJIŽNICE V KONTEKSTU GOSPODARSKIH IN
DRUŽBENIH SPREMEMB – VPLIVI NA NAČRTOVANJE KNJIŽNIC V
NASLEDNJEM TISOČLETJU"

Mednarodno bibliotekarsko posvetovanje, Ljubljana, 3. – 5. junij
1999

PROGRAM

3. JUNIJ 1999, kongresna dvorana, Trg republike 3

9.00 – 11.00

Pozdravni nagovori

I. Otvoritev

- *Jože Školč* (minister za kulturo, Ljubljana)
- *Vilenka Jakac-Bizjak* (programska direktorica Narodne in univerzitetne knjižnice, Ljubljana): Nacionalna kulturna politika in razvoj knjižnične mreže v Sloveniji
- *Prof. dr. Wolfram Henning* (Hochschule für Bibliotheks-und Informationswesen, Stuttgart): Kulturna politika in kulturni management med recesijo in užitkarsko družbo

Odmor 11.00 – 11.30

11.30 - 13.00

II. Okrogla miza: Poslanstvo splošnih knjižnic v času sprememb

- *Patrick Bazin* (direktor Mestne knjižnice v Lyonu): Splošna knjižnica v konfrontaciji s pojavom informatike v družbi
- *Claudine Belayche* (predsednica združenja francoskih bibliotekarjev): Splošne knjižnice v kontekstu ekonomskih in socialnih sprememb: Francoski primer: knjižnice v ekonomiji tržišča in informacijski trg
- *Jean-Marie Compte* (direktor Mestne knjižnice v Poitiersu): Nacionalno in regionalno poslanstvo splošnih knjižnic: primer knjižnice Francois Mitterrand v Poitiersu

Odmor 13.00 - 15.00

15.00 – 17.00

III. Okrogla miza: Informacijska družba-izziv za knjižnice

- *Dr. Horst Neisser* (direktor der Stadtbibliothek Köln): Informacijska služba v knjižnicah- izziv s količinsko in vsebinsko spremenjeno zbirko informacij
- *Dr. Horst Heidtmann* (Hochschule für Bibliotheks-und Informationswesen, Stuttgart): Otroška in mladinska literatura: multimedialna in interaktivna
- *Dominique Arot* (glavni tajnik Conseil superieur des bibliothegues): Kakšen prostor nameniti knjižnicam v družbi informatizacije
- *Razprava*

19.00 Sprejem: Direktorica ga. Christine Schell , Institut Français Charles Nodier

4. JUNIJ 1999, kongresna dvorana, Trg republike 3

9.30 - 11.00

IV. Okrogla miza: *Prostor knjižnice ni nikoli dokončno oblikovan*

- *Bruno Carbon* (glavni konzervator mediateke v La Rochelle): Gradnja splošne knjižnice: arhitekturni program in prostorsko ovrednotenje enciklopedizma
- *Prof. Dr. Wolfram Henning* (Hochschule für Bibliotheks-und Informationswesen, Stuttgart): Načrtovanje prostorskih potreb za splošne knjižnice in potrebna sredstva za gradnjo splošnih knjižnic

Odmor 11.00 – 11.30

11.30 – 13.00

V. Okrogla miza: *Program knjižnice in načrtovanje prostora*

- *Dr. Horst Neisser* (direktor der Stadtbibliothek Köln): Koncept promocije novih medijev za uporabnike splošnih knjižnic
- *Dr. Silva Novljan* (svetovalka, Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana): Življenje brez meja v varnem zavetju knjižnice?
- *Silva Črnugelj* (direktorica Knjižnice Šiška) in *Igor Skulj* (arhitekt, Ljubljana): Načrtovanje gradnje in mreže knjižnic

Odmor 13.00 – 15.00

15.00 – 17.00

VI. Okrogla miza: *Program knjižnice in načrtovanje prostora (nadaljevanje)*

- *Rajko Slokar* (direktor Knjižnice Franceta Bevka, Nova Gorica): Skladnost oblike in vsebine: Izkušnje pri gradnji nove knjižnice v Novi Gorici
- *Kurt Dollmann* (arhitekt, Stuttgart): Oblikovanje knjižničnega gradbenega programa v arhitekturi
- *Prof. dr. Konrad Umlauf* (Institut für Bibliothekswissenschaft der Humboldt-Universität; Berlin): Preobrat v medijskem polju kot izziv za knjižnice.
- Razprava

19.00 Sprejem

5. JUNIJ 1999, razstavna dvorana Narodne in univerzitetne knjižnice

9.30 - 11.00

- Predstavitev programov podjetij za opremo knjižnic in bibliobusov
- Razstava

11.30 – 17.00

- Ogled knjižnic zunaj Ljubljane
- Sprejem

Mesto posvetovanja: Ljubljana, konferenčna dvorana, Trg republike 3
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana, Turjaška 1

Jeziki konference: francoski, slovenski, nemški - **simultano prevajanje**

Ogled knjižnic:

- Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška 1. Odprto: od 8. – 20. ure, sobota od 8. - 14. ure.
- Nemška čitalnica, Trg republike 3. Odprto: četrtek in petek od 9. - 13. ure
- Francoski inštitut Charles Nodier, Breg 12, odprto: četrtek od 10. - 18. ure in petek od 10. - 14. ure

Ogled razstave: Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana, Turjaška 1. Odprto od 3. 6. do 5. 6., od 8. - 18. ure, v soboto do 12. ure.

Izlet: Knjižnica Medvode, Vrba-Prešernova rojstna hiša, Knjižnica Bled.
Odhod avtobusa 5. 6. 1999 ob 11.30, prihod ob 17/18. ure, Ljubljana, Kongresni trg.

Organizatorji:

- Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana, Turjaška 1
- Francoski inštitut Charles Nodier, Ljubljana, Breg 12
- Goethe Institut, Zagreb, Ulica grada Vukovara 64
- Zavod za odprto družbo, Ljubljana, Vegova 8

Udeleženci posvetovanja: knjižničarji iz vzhodne in srednje Evrope, arhitekti, predstavniki politike in kulture.

Narodna in univerzitetna knjižnica vabi skupaj z ostalimi organizatorji na posvetovanje knjižničarje, arhitekta, ustanovitelje knjižnic ter študente bibliotekarstva in arhitekture. Še zlasti pa priporoča udeležbo knjižničarjem iz splošnoizobraževalnih knjižnic, za katere je udeležba prvega kandidata brezplačna, pa knjižničarjem iz drugih knjižnic, ki jih zanima načrtovanje programa knjižnice za sodobni čas in temu primerno urejanje prostorov knjižnice. Udeležencem se ponuja priložnost za izmenjavo izkušenj s strokovnjaki iz drugih držav in priložnost za seznanitev s programi podjetij, ki se ukvarjajo z razvojem knjižnične opreme in načrtovanjem knjižničnega prostora.

PRIJAVNICA

Mednarodno posvetovanje splošnih knjižnic: Splošne knjižnice v novi Evropi. Splošne knjižnice v kontekstu gospodarskih in družbenih sprememb - vplivi na načrtovanje knjižnic v naslednjem tisočletju. LJUBLJANA 3.- 5. junij 1999, kongresna dvorana, Trg republike 3.

Prijavljam udeležbo na strokovnem posvetovanju:

Ime in priimek.....

Ustanova.....

Delovno mesto.....

Naslov.....

Tel/fax.....

Udeležba na izletu   **Da**   **Ne**
(Ustrezno obkrožite)

Prijave pošljite do 15. maja na naslov:

Narodna in univerzitetna knjižnica, Eva Pohar-Sušnik, 1000 Ljubljana, Turjaška 1, Slovenija

Plačilo kotizacije: žiro račun : 50100- 603-40295 (z oznako 44)

Kotizacija za udeležbo je 35.000 SIT, za študente 10.000 SIT. V kotizaciji je vključeno tudi spremno gradivo, osvežilne pijače, sprejemi in strokovni izlet.

Prosimo vas, da kopijo plačila (virmana) priložite k prijavnici.

Informacije:

Eva Pohar-Sušnik, telefon: 386 61 200 11 00, fax: 386 61 130 52

Silva Novljan, telefon: 381 61 200 11 71, fax: 386 61 125 72 93, e-mail: silva.novljan@nuk.uni-lj.si

Posvetovanje visokošolskih knjižnic ob 50 - letnici Centralne
tehniške knjižnice Univerze v Ljubljani

POMEN IN DELO VISOKOŠOLSКИH KNJIŽNIC

Prijavnica

Naslov referata: _____

_____

Avtor/ica: _____

Naslov organizacije: _____

_____

Telefon, fax: _____

E-mail: _____

Kratka predstavitev vsebine referata:

Prijavnico pošljite najkasneje do **31. maja 1999** na naslov: *Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani, Organizacijski odbor posvetovanja, Trg republike 3, 1000 Ljubljana* ali po elektronski pošti: *post@ctk.uni-lj.si*.

Knjižničarske novice 9(1999)4
ISSN 0353-9237

Izdala in založila: *Narodna in univerzitetna knjižnica*
Turjaška 1
1000 Ljubljana
telefon (061) 2001 176, 2001 110
<http://www.nuk.uni-lj.si/>

Za knjižnico: *mag. Lenart Šetinc*

Odgovorna urednica: *Vilenska Jakac-Bizjak*

Glavna urednica: *Jelka Kastelic*

Uredniški odbor: *mag. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, mag. Maja Žumer*

Naslovnico oblikoval: *Aleksij Kobal*

Fotografija na naslovnici: *Goran Bertok*

Tisk naslovnice: *Tiskarna Simčič, Ljubljana*

Tisk vsebine: *Grafko, Ljubljana*

Naklada: 690 izvodov. Cena posamezne številke: 650 SIT. Knjižničarske novice lahko naročite za pol leta (januar-junij ali julij-december) ali za celo leto (januar-december). Naročila in odpovedi pošiljajte pisno. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje RS št. 23/179-92 z dne 16.3.1992 štejejo *Knjižničarske novice* med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3 Zakona o prometnem davku, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti: jelka.kastelic@nuk.uni-lj.si.